

Staritsky, A. Yu., doctor of veterinary medicine, effraktariu@yandex.ua
Kharkiv State Zooveterinary Academy, Kharkiv

Summary. The results of observations on rats exposed to emotional-painful stress (EPS) are described. The dates about changes of metabolic indicators of carbohydrates and lipids are obtained in the rat blood serum after 12 and 30 days EPS by the nervous activity types. Recently stress has become one of the priority problems of livestock. Intense scientific and technological revolution in agriculture has led not only to a wide variety of stress factors, but also to the fact that many parts of the agricultural and animal come in conflict with their physiological features, emerged and entrenched in the process of evolution. In connection with the tense socio-political situation in the South-East of Ukraine the problems of stress in animals and humans are very relevant. There is a syndrome which called "military stress", as the pathogenic effects result of the fighting in humans and animals using different weapons. The purpose of this study was the examination of the level of behavioral responses and biochemical parameters in blood serum of laboratory rats under emotional-pain effect, simulating the conditions of "military stress", depending on the type of nervous activity of animals. Materials and methods of research. In the experiment the outbred rats-females at the age of 3 months (87 individuals) were used and subjected to the action of the emotional-painful stress (EPS) by O. Desiderato method. At the end of each daily session, animals were acted strong sound stimulus (hitting of the drum). Rats were divided into control group, 12 and 30 days EPS by type of nervous activities: lively, unrestrained, calm and mild types. In the blood serum the content of glucose, lactate, pyruvate and cholesterol were determined. The ratio of lactate/pyruvate was calculated. In rats of different psychological types hyperglycemia was observed at the lengthening the time of action of EPS (30 days), in addition to a live and weak types, as well as hypercholesterolemia was in addition to living type. The starting from 12 days and the elongating action of the stressor, at the rats of all personality types the levels of lactate and pyruvate and the ratio of lactate/pyruvate had decreased at the strengthening of gluconeogenesis under the action of corticosteroid hormones. The living type animals were the most resistant to the action of EPS in which the levels of glucose and cholesterol had not differ significantly from intact animals. The least resistant animals to the action of EPS were unrestrained and weak types, in which the cholesterol level was higher than in controls and in the rats of other psychological types.

Key words: rat, blood serum, stress, lipid, carbohydrate metabolism, biochemical indicators.

УДК 616.9:639.111.1

ДРІБНІ ДОМАШНІ ТВАРИНИ, ЯК РЕЗЕРВЕНТИ АНТРОПОЗООНОЗНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Яковлев О.С. к.вет.н., доцент, yakovlevzoovet@i.ua

Костюк І.О. к.с-г.н., доцент

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. Володарі домашніх тварин зазвичай люблять своїх вихованців, вважають їх членами своєї сім'ї, дозволяють малим дітям бавитися з ними, близько спілкуватися. Окрім того, вченими давно доведено факт позитивного впливу домашніх тварин на емоційний стан людини. Але недотримання власниками правил поводження з тваринами, особистої гігієни, замість радості від близького спілкування з твариною, призводить до виникнення захворювань спільних для тварин і людини, із яких 30 можуть передаватися людині. Ці хвороби здатні спричинити значну шкоду і навіть стати причиною смерті.

Перед тим, як завести домашню тварину, треба добре розуміти, що це жива істота, яка також схильна до різних захворювань, як і люди. Володіння твариною – це велика відповідальність, як перед своїм вихованцем, так і перед людьми, що мешкають поруч. Маємо на увазі захворювання, які легко передаються людям. Правильний догляд за домашнім вихованцем значно знизить ризик, але так може бути не завжди. Особливо слід добре подумати про придбання домашньої тварини сім'ям, де є маленькі діти або люди похилого віку. Чого більше від домашніх тварин: користі чи шкоди? Це обговорюється у статті.

Ключові слова: домашні тварини, кішки, собаки, антропозоознози, правила гігієни.

Вони разом сплять, їдять і навіть труться носами. При цьому далеко не всі господарі замислюються про наслідки такого близького спілкування. Пухнасті та гладкошерсті, великі і маленькі, мисливські та сторожові – яких тільки немає собак і кішок! Практично, кожна людина має домашнього улюбленця, і душі в ньому не чає. Як часто можна побачити, як у колі сім'ї тварина їсть з однієї тарілки з господарем, спить з ним під однією ковдрою, і господар навіть цілує її в морду. Тварина в будинку - це завжди гарний настрій. У багатьох сім'ях кішки або собаки стають повноправними їх членами. Вченими давно доведено факт позитивного впливу домашніх тварин на емоційний стан людини.

Але є і протилежна сторона такого «спільного життя» людини і тварини. Разом з радістю виникає багато питань, пов'язаних з впливом тварин на здоров'я людини. Чого більше від домашніх тварин: користі чи шкоди? У чому небезпека домашніх тварин? Вчені підрахували, що чотириногі і двокрилі домашні вихованці можуть страждати 250 різними захворюваннями, із яких більше половини можуть передаватися людині. У Європі таких хвороб нараховується всього 30. Однак від цього людям не легше, тому що багато із цих хвороб здатні спричинити значну шкоду і навіть стати причиною смерті.

Перед тим, як завести домашню тварину, треба добре розуміти, що це жива істота, яка також схильна до різних захворювань, як і люди. Володіння твариною – це велика відповідальність, як перед своїм вихованцем, так і перед людьми, що мешкають поруч. Маємо на увазі захворювання, які легко передаються людям. Правильний догляд за домашнім вихованцем значно знизить ризик, але так може бути не завжди. Особливо слід добре подумати про придбання домашньої тварини сім'ям, де є маленькі діти або люди похилого віку.

Найголовніша помилка, яку допускають господарі - ігнорують правильну гігієну вихованця. За чистотою ми повинні стежити самі, причому дуже суворо. Після прогулянки собака або кішка продовжує торкатися лапами підлоги коридору і розносить інфекцію по всій квартирі. Навіть якщо регулярно робити вологе прибирання, щоразу з взуттям у будинок потрапляє «свіжа» партія бруду. А домашнім вихованцям дозволяють висаджуватися на диван, крісла, за кухонний стіл і навіть спати разом! Особливо недопустимо пускати в дім або квартиру кішок та собак, що мешкають у дворі, або, тим більше, безхатченків. Потрібно пам'ятати про те, що крім того, що кішки є милими і улюбленими тваринами, вони також - джерело хвороб, небезпечних для людини, особливо дітей. Тому зовсім маленьким дітям все-таки не варто тісно спілкуватися з кішками, які «гуляють самі по собі». Потрібно уважно стежити за тим, щоб дитина не брала на руки дворових котів.

Небезпечним може бути також занадто близьке спілкування з собакою, поцілунки в морду. Ветеринарні спеціалісти стверджують, що собача паща кишить такими бактеріями, як *Salmonella*, *Campylobacter* та *Cryptosporidium*, які можуть потрапити туди після вживання собакою протухлої їжі. При контакті ці мікроби передаються від пса людині з подальшим малопримемним проносом. Всупереч повір'ям, собача слина не прискорює загоєння ран і ніякої чарівної оздоровчої сили в слині собаки немає. Швидше навпаки - численні бактерії можуть викликати інфекцію, яка загальмує загоєння рани.

А, як впливають домашні тварини на вагітність своїх власників? В цілому, собаки не створюють ризику для здоров'я власника і здоров'я майбутньої дитини, поки ви вагітні. Друга заклопотаність відноситься до того часу, коли немовля вже з'явиться на світ. Маленькі діти є найбільш частими жертвами укусів собак. Тому не можна ніколи залишати собаку наодинці з дитиною.

Однією з найбільш поширених у світі і надзвичайно небезпечних інвазійних хвороб тварин і людей є токсоплазмоз. На сьогодні хворобу зареєстровано більш ніж у 300 видів ссавців і 60 видів птахів. Джерелом цієї інвазії для людей, в основному, є свійські тварини. За даними науковців до 90 % котів і собак в різних країнах світу уражені збудниками токсоплазмозу. Особливо висока ураженість токсоплазмами зареєстрована серед гризунів.

Клініко-епізоотологічними дослідженнями, проведеними у м. Києві, встановлений високий ступінь розповсюдження інвазії у котів та собак: симптоми характерні для токсоплазмозу, зустрічаються у 40% від загальної кількості кішок і собак, власники яких звертаються до ветеринарних спеціалістів. Часто у інвазованих тварин відсутні клінічні ознаки захворювання, що робить їх ще більше небезпечними. Максимальну інвазованість собак токсоплазмами (до 100 %)

зареєстровано в літні місяці (червень і липень), лютому та квітні. Із віком ураженість собак збудником *T. gondii* зростає. У кішок зараження токсоплазмами відбувається майже вдвічі частіше, ніж у котів. Передача збудника токсоплазмозу є основною небезпекою, пов'язаною з кішками.

Дефінітивними живильниками одноклітинних організмів є коти, проміжними – хребтні тварини і людина. Цикл розвитку токсоплазм включає чергування статевого (в кишечнику котів) і безстатевого (в організмі ссавців і птахів) стадій розмноження. У процесі безстатевого розмноження в організмі проміжного живильника утворюються дві форми паразита: трофозоїти і тканинні цисти. Цисти мають власну щільну оболонку, через яку не проникають антитіла та лікарські препарати. Вони зберігаються в організмі десятки років і зумовлюють хронічний перебіг хвороби.

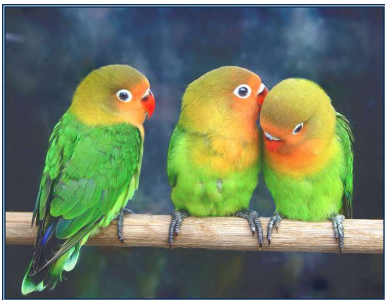
Основним джерелом зараження токсоплазмами тварин вважають пероральне проникнення в їх організм спорують ооцист. Для м'ясоїдних тварин (перш за все собак і котів) – заковтування сирого м'яса (овець, свиней, гризунів) з цистами токсоплазм.

У вагітних жінок токсоплазмоз може спровокувати викидень, передчасні пологи або серйозні відхилення у розвитку плода, тому їм варто уникати безпосереднього контакту з котячим лотком і фекаліями. Люди, які знаходяться у групі ризику через ослаблення імунітету іншими хворобами (наприклад СНІД та ін.), хворіють токсоплазмозом з підвищеною симптоматикою. Спілкування жінок, які носять дитину, з кішками в цей час небажане. Загроза виникає внаслідок контакту з котячим калом. Кішки, що гуляють на вулиці, частіше є носіями токсоплазмозу, ніж кішки, які мешкають тільки в приміщеннях. Якщо жінка мала імунітет до токсоплазмозу ще до вагітності, то дитина перебуває у безпеці. Деякі жінки, які тримали кішок протягом довгого часу, набувають імунітету до цього захворювання. Наслідками для дитини вагітної можуть бути: передчасні пологи, низька вага при народженні, лихоманка, жовтяниця, порушення сітківки ока, розумова відсталість, аномальний розмір голови, судоми. Контакт з котячим калом найбільш ймовірний під час заміни або чищення лотка. Найкраще під час вагітності довірити цю процедуру іншій людині, оскільки навіть пил може спровокувати контакт. Не слід залишати дитину наодинці з кішкою без контролю. Вагітні повинні повідомити лікаря, що є власником кішки.

Екзотичні домашні тварини, як то ящірки, ігуани, черепахи, жаби, змії, інші рептилії і амфібії створюють ризик для розвитку дитини. Контакти з випороженнями цих тварин, прями або непрями, можуть призвести до зараження сальмонелою, яка негативно впливає на вагітність. Ризик передачі бактеріальної інфекції є серйозною проблемою для дітей у віці до п'яти років. Їхня імунна система ще тільки розвивається і можливий контакт з калом екзотичних тварин ставить здоров'я дитини під загрозу. Самим безпечним шляхом до збереження здоров'я дитини вважають видалення рептилії і амфібії з дому до тих пір, поки дитина не досягне п'ятирічного віку. Не слід допускати малолітніх дітей до екзотичних тварин та їх кліток, а також дозволяти екзотичним тваринам вільно бродити по будинку.

Домашні птахи також можуть передавати кампілобактеріоз, сальмонельоз, хламідіоз, і деякі протозойні інфекції, що можуть бути заразними для людини. Деякі птахи, наприклад, какаду, досить брудні. Постійне провітрювання або кондиціонування повітря у помешканні може допомогти видалити пил і лупу з повітря. Завжди необхідно ретельно мити руки з милом і теплою водою після будь-якого контакту з птицею, чи її кліткою.

Досить велика кількість людей страждає серйозними алергічними реакціями на кішок, що стає великою перешкодою для спілкування зі своїми вихованцями. Алергія на всіх домашніх тварин є досить поширеним типом алергічної реакції у всьому світі, а головними збудниками алергії стають кішки. В меншій мірі собаки. Алергія на котів з'являється навіть незалежно від довжини шерсті тварини. Основними алергенами є сеча і слина котів, а також алергени в відмерлих клітинах шкіри. Всі люди що страждають на алергію, мають знижений імунітет. Саме тому організм таких людей дуже чутливий до різних зовнішніх подразників. Якщо кішка гуляє на вулиці, то

вона може принести в будинок на своїй шерсті безліч інших більш потужних сильних збудників, які здатні викликати алергію на цвіль, квітковий пилок, пил, пух. Тому симптоми алергії у дорослих і у дітей викликає не котяча шерсть, а ті алергени, які скупчуються на шерсті тварини і на її кінцівках. У різних людей навіть можуть проявлятися відразу кілька симптомів алергії, це може бути закладеність носа, нежить, дратівливість, чхання, слізливість очей, а також прояви, які аналогічні симптомам астми, це хрипи, кашель, сильна задишка, почервоніння шкіри в тих місцях, де подрапала кішка, лизнула або вкусила. Симптоми можуть проявлятися миттєво після контакту з різними тваринами, або ж виявлятися через кілька годин. Приблизно 30% людей хворих на астму після тісних контактів з котом відчувають різке загострення всіх симптомів. Доведеним фактом вважається те, що постійні контакти дітей з різними алергенами навіть можуть виявитися корисними, а самі ознаки алергії не проявляються в подальшому. Але якщо у людини є схильності до серйозної алергії на кішок або після контакту виявляються які-небудь симптоми, то бажано відгородити себе від спілкування з тваринами. Крім цього, бажано уникати тісного контакту з тими людьми, у яких живуть кішки і коти, так як на їхніх речах можуть бути присутні непомітні найдрібніші фрагменти шерсті тварини. Потрібно зробити так, щоб кіт не мав доступу до тих приміщень і в кімнати, де проживає хворий і особливо важливо вберегтися від його приходу у спальню. Якщо людина живе в

приватному будинку, то найкращим рішенням стане обладнання місця для кота, яке може бути в зовнішньому приміщенні або на вулиці.

Кішки і собаки є носіями величезної кількості паразитів. Кілька видів гельмінтів живуть в їх кишечнику, розмножуються, відкладаючи яйця, які разом з фекаліями потрапляють у зовнішнє середовище. Особливо заразні собаки, котрі їдять все підряд із землі і сміттєвих баків, і кішки – ловці мишей. Паразити можуть опинитися у людини при очищенні

лотка, «приїхати» на котячій шерсті, лапках. Гельмінти, як відомо, живуть у кишечнику людини довгий час, поступово набуваючи значних розмірів, висмоктуючи поживні речовини.

Серед них - Токсокароз – захворювання, що викликається паразитичними круглими червами *Toxocara*, що живуть в кишечнику кішок і собак. Яйця червів через екскременти домашніх тварин

потрапляють у ґрунт. Маленькі діти можуть спробувати пісок або землю на смак, в результаті чого в їх кишечник потрапляють яйця токсокар. Крім усього, ветеринарні спеціалісти вважають свійських собак і котів резервентами природо вогнищевих і зоонозних гельмінтозів у сучасних умовах України. Ще одні паразити, що живуть на кішках - це блохи, причому, якщо собачі блохи на людині не

живуть, то слід знати, що на кішці добре вживаються і людські блохи теж. Тому вони цілком можуть перекинутися на господаря вихованця, що заразився цим паразитом. Укус блохи, крім того, що неприємний сам по собі, ще й несе в собі ризик зараження різними інфекційними захворюваннями, досить важкими для людини. Як видно, хвороби, що передаються від кішок, можуть бути досить неприємними і навіть небезпечними, але на цьому їх перелік не закінчується. Кліщова інвазія представлена коростяними кліщами роду *Sarcoptes*. Вони живляться клітинами епідермісу, лімфою, запальним екссудатом. Кліщі можуть переходити з тіла специфічного живильника на тіло неспецифічного, локально розмножуватися і викликати нетривале захворювання – псевдо коросту, яка характерна для людини. При зараженні від тварин прояви саркоптозу у людини слабші, ніж при зараженні збудником людського штаму, оскільки ці кліщі не прогризають ходи і не розмножуються. Через декілька годин після контакту з хворою твариною у людини на шкірі рук, грудей, черева, стегон виникають почервоніння, папули і зуд. В шкірі кішок паразитує рід *Notoedres*.

Однією із розповсюджених, а також одночасно небезпечних кліщових інвазій вважають демодекоз. Джерелом хвороби є собаки і кішки. Зараження проходить при контакті здорових тварин з хворими. Інвазію частіше діагностують у короткошерстних порід собак і кішок. Генералізована форма демодекозу з ураженням усієї поверхні тіла закінчується загибеллю тварини. Збудники хвороби кішок легко передаються людям. Однак, в літературі зустрічаються різні точки

зору, щодо можливості передачі інвазії людині від кішок або собак: на кішках паразитує вид *Demodex cati*, а *Demodex folliculorum* заражує людей.

Кліщі формують колонії у волосяних фолікулах, потових і сальних залозах. Живляться кліщі клітинами епітелію. Хвороба уражує шкіру обличчя людини. Головні симптоми - зуд на обличчі, що супроводжується висипами, гнійниками, розовими вуграми, нерівностями шкірного покриву, блефаритом, випаданням вій.

До інфекційних хвороб домашніх тварин, що передаються людині відносять таке захворювання грибової природи, як стригучий лишай (Трихофітія). Діти легко заражаються від інфікованих тварин, гладячи або обіймаючи їх. У людини лишай можна розпізнати за червонуватими округлими сухим ділянкам шкіри. На голові під волоссям, шкірний покрив червоніє, набрякає і покривається облущеними лусочками. Можуть з'явитися залісини. Інфікування лишаєм проходить при взаємодії хворих і здорових тварин. Також захворювання здатне швидко передаватися людині. Проживання собаки в домашніх умовах не може бути гарантією того, що тварина ніколи у своєму житті не зустріне з підступним стригучим лишаєм, оскільки спори його дуже розповсюджені в оточуючому нас світі, вони присутні у вуличному пилу. Розвитку стригучого лишаю найбільше піддаються собаки, що мають захворювання внутрішніх органів і проблеми з харчо травленням. При появі перших ознак лишаю у собаки, вихованцю слід виділити визначений куточок у будинку, не допускати його до спальні, дитячої кімнати. Хвора тварина є основним переносником хвороботворного грибка, а також його спор, котрі на протязі тривалого часу можуть існувати у ворсі килима, обивці м'яких меблів, у заплієних кутках кімнат, до яких важко добратися при проведенні генерального прибирання.

Туберкульоз – заразна інфекційна хвороба, що викликається мікобактеріями – збудниками туберкульозу. Захворювання протікає по-різному, так ураженими можуть виявитися різні органи кішки: легені, кишечник, лімфовузли та ін. Хворіють на туберкульоз не тільки кішки, а й домашня худоба і, що дуже важливо знати, люди.

Ознаки захворювання у тварини не завжди характерні і залежать від ступеня ураження окремих органів і тканин. Основні симптоми: відсутність апетиту, пригнічений стан, швидка стомлюваність, скуйовджена шерсть, схуднення. Температура підвищується незначно – до 39,8 °С. При ураженні органів дихання з'являється задишка, чхання, кашель, які поступово посилюються, в легенях прослуховуються хрипи.

З метою профілактики туберкульозу кішкам не можна давати сире м'ясо вимушено убитих домашніх тварин, а також сире молоко від корів, що не пройшли туберкулінізацію. Якщо поблизу є туберкульозні диспансери або лікарні, не слід випускати тварин на вулицю. У містах джерелом зараження переважно є хвора людина, в мокроті якої багато збудників туберкульозу.

Кішки, хворі на туберкульоз, лікуванню не підлягають. Єдиний вихід – це гуманне умертвіння невеличкого хворого з метою припинити його страждання. А приміщення, в якому знаходилася кішка, необхідно продезинфікувати, особливо це важливо, якщо в сім'ї є маленькі діти.

Хламідіоз – заразна хвороба кішок, що виявляється підвищенням температури тіла, кон'юнктивітом і запаленням легенів. Може передаватися людині, у якої захворювання протікає у вигляді катарів верхніх дихальних шляхів і атипової пневмонії. Збудник захворювання – хламідія. Носіями інфекції є дрібні гризуни: миші-полівки, пацюки і т.д. Бродячі кішки, хворі хламідіозом, – основні розповсюджувачі цієї небезпечної хвороби. Вони становлять загрозу здоров'ю домашніх кішок в разі безпосереднього контакту з ними.

Хвора хламідіозом кішка відмовляється від їжі, у неї відзначаються кон'юнктивіт, слабкість кінцівок. Температура тіла підвищується. З носа виділяється слизисто-гнійний секрет, кішка чхає і кашляє. Дихання стає важким, хрипким, а через добу кішка гине від набряку легенів. Дорослі кішки, проте, іноді легко переносять інфекцію; у них можуть помічатися тільки кон'юнктивіт і катар верхніх дихальних шляхів. Захворювання набуває затяжного характеру, носить хронічну форму, але зрештою може закінчитися смертю тварини.

Найбільш небезпечним захворюванням, яке передається від кішки і собаки при укусах, може бути сказ. В Україні останнім часом загальною тенденцією захворюваності на сказ стало переважання його прояву серед диких тварин, собак і котів.

У кішок цілком здатне розвинути дане захворювання, навіть якщо вихованець живе в квартирі. Таке може статися від контакту домашньої тварини зі своїми бродячими родичами, причому ознак хвороби можна на перших порах не помітити. Для людей сказ несе смертельну небезпеку. Вірус міститься у хворій тварини в слині і тому здатний передатися під час укусу. По периферичних нервах вірус переміщується в ЦНС. Інкубаційний період – від 12 днів до року. Він

зменшується при укусі в шию або в обличчя (тобто ближче до головного мозку). На жаль, лікувати сказ неможливо.

Щоб мінімізувати ризик зараження сказом, необхідно щорічно щеплювати своїх вихованців, а також звертати увагу на характерні ознаки захворювання у тварин, це пригнічення або ж виражена дратівливість (агресивність); безпідставний напад на людей та інших тварин; поїдання неїстівних предметів або повна відсутність апетиту; прагнення втекти, хрипкий гавкіт (у собак); не впевнена хода, судоми, параліч задніх кінцівок, тварина відмовляється від корму і води.

У більшості випадків сказ домашнього вихованця призводить до його смерті, однак вчасно зроблена вакцина може допомогти.

Щоб звести до мінімуму проблеми, які можуть доставити своїм власникам домашні тварини, необхідно дотримуватися наступних правил:

- уважно ставитися до вибору тварини, якщо в будинку є алергіки;
- не дозволяти тварині на прогулянці спілкуватися з підозрілими собаками і котами, пити з калюжі, брати щось в рот, купатися в брудних водоймищах;
- мити тварині після прогулянки лапи і черево і не дозволяти розташовуватися на кріслах, диванах і ліжках, тварина повинна знати своє місце;
- регулярно робити тварині щеплення проти сказу і відвідувати ветеринарного лікаря;
- зміцнювати імунітет тварини, повноцінно годувати її, давати вітаміни і корисні добавки;
- власникам домашніх тварин дотримуватися особистої гігієни, ретельно мити руки після того, як погладили kota чи собаку, навіть якщо здається, що вони чисті;
- не варто надмірно проявляти свої почуття до вихованців (поцілунки, їжа з однієї тарілки, тощо).

В останні десятиріччя в Україні спостерігається швидке зростання чисельності свійських собак. Також збільшується кількість безпритульних тварин, зграї собак стали звичайними не тільки у великих містах, вони опановують і природні біоценози рекреаційних територій, чорнобильську зону відчуження, інші території що охороняються, тощо. Здивавілі собаки займають вільні екологічні ніші, проникаючи в осередки природно-вогнищевих хвороб, включаються у коло циркуляції збудників інвазій, стаючи важливою ланкою, що може об'єднати природні і синантропні осередки небезпечних зоонозів. Собаки, переважно безпритульні, вже стали головними живителями іксодових кліщів у межах великих міст. Активна міграція безпритульних собак забезпечує занос кліщів, заражених збудниками різних хвороб людей і свійських тварин з природних біоценозів зеленої зони мегаполісів до забудованих ділянок міст. Це зумовило зростання захворюваності людей.

Література

1. Груздев К.Н. Собаки, кішки - мішені і джерела сказу / К.Н. Груздев, А.С. Груздєва // Матер. Московського конгресу з лікування дрібних домашніх тварин, 2001. – С. 32.
2. Єсаулова Н.В. Гельмінтози собак і кішок, небезпечні для людини і їх діагностика / Єсаулова Н.В. // Ветеринар. – 2000. – № 6. – С. 5-7.
3. Емец А.М. Роль собак в распространении эхинококкоза в условиях Северо-Восточной Украины / А.М. Емец // Паразитарные болезни человека, животных и растений : Тр. VI Междунар. науч.-практ. конф. – Витебск, 2008. – С. 428–431.
4. Корнюшин В.В. Свійські собаки і коти, як резервенти природно-вогнищевих і зоонозних гельмінтозів у сучасних умовах України / В.В. Корнюшин, Е. Малишко, О.М. Малега // Ветеринарна медицина. - 2013. – Вип. 97. – С. 383-387.
5. Таршис М.Г. Болезни животных, опасные для человека / М.Г. Таршис, Б.Л. Черкасский. - М.: Колос, 1997. – 125 с.
6. Хвороби собак і кішок / В.Б. Борисевич, В.Ф. Галат, Г.М. Калиновський та ін. /За ред. А.Й. Мазуркевича. – К.: Урожай. – 1996. – 432 с.
7. <http://www.medkrug.ru/community/show/419>
8. <http://Diagnose.net.ua/>
9. <http://pmed.pp.ua/xvorobi-sobak-i-kishok-zaxvoryuv...>
10. <http://animals.kharkov.ua/>
<http://poradumo.pp.ua/>
www.ivm.kharkov.ua/sbornik/97/7_155.pdf

МЕЛКИЕ ДОМАШНИЕ ЖИВОТНЫЕ, КАК РЕЗЕРВЕНТЫ АНТРОПОЗООНОЗНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ

Яковлев А.С. к. вет. н., доцент yakovlevzoovet@i.ua

Костюк И.А., к. с-г. н., доцент

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. Владельцы домашних животных обычно любят своих воспитанников, считают их членами своей семьи, разрешают малым детям играть с ними, близко общаться. Кроме этого, учеными давно доказан факт положительного влияния домашних животных на эмоциональное состояние человека.

Но, несоблюдение владельцами правил поведения с животными, личной гигиены, вместо радости от близкого общения с животным, приводит к возникновению заболеваний, общих для животных и человека, из которых 30 могут передаваться человеку. Эти болезни способны принести значительный вред и даже стать причиной смерти.

Перед тем, как завести домашнее животное, необходимо хорошо понимать, что это живое существо, которое склонно к различным болезням, как и люди. Владение животным – это большая ответственность, как перед воспитанником, так и перед людьми, живущими рядом. Имеются в виду заболевания, которые легко передаются людям. Правильный уход за домашним воспитанником значительно снизит риск, но так может быть не всегда. Особенно необходимо хорошо подумать о приобретении домашнего животного семьям, где есть маленькие дети или люди преклонного возраста.

Чего больше от домашних животных: пользы или вреда? Это обсуждается в статье.

Ключевые слова: домашние животные, кошки, собаки, антропозоозы, правила гигиены.

SMALL PETS AS RESERVENTS OF ANTHROPOZOONOTIC DISEASES

yakovlevzoovet@i.ua

Yakovlev A. S. candidate of veterinary science, associate professor

Kostyuk I. A., candidate of agricultural science, associate professor

Kharkiv sTate Zooveterinary Academy, Kharkiv

Summary. Pet owners usually love their animals, consider them as their family members, allow their small children to play with the pets and communicate closely. In addition, the scientists have proved the fact of positive influence of pets on the emotional state of a person. But, if the owners do not follow the rules of behavior with animals, personal hygiene, instead of joy from the close contact with the animal it leads to the occurrence of diseases common to animals and humans, 30 of the above diseases can be transmitted to humans. These diseases can bring significant harm and even cause death.

Before you get a pet, you need to understand that it is a living creature that is prone to various diseases as humans. Having a pet is a big responsibility to both the animal and the people living nearby. It refers to the diseases that are easily transmitted to humans. Proper care of the companion animal will significantly reduce the risk, but it may not always be so. It is necessary to think well before having a pet in the families with small children or elderly people. What is more from pets: benefit or harm? It has been discussed in the article.

Key words: pets, cats, dogs, anthrozoosis, the rules of hygiene.